

Interpellation

Kommunfullmäktige 2023-04-24

Frågor om kommunens förhållningssätt till kulturmiljöer

Byggnaderna i Kulturparken är bland de sista bevarade från det tidiga stationssamhället som senare kom att växa till det vi idag känner som Handen. De är även ett otroligt välbevarat kulturminne från de folkrörelser och folkliga kulturverksamhet som formade hela det svenska 1900-talet. Det unika svenska föreningslivet är ett av våra viktigaste och finaste arv från tidsperioden dessa byggnader speglar.

I Mellanbergs gård och det lokalhistoriska museet Smedjan finns fantastiska arv från ännu äldre tider. En hel gårdsstruktur och tvätterimiljö med historia ända från 1700-talet, och en aktiv vikingatida smedjeverksamhet samt forntidsmuseum med föremål ända från Haninges stenålder.

Både kulturparkens byggnader, lokalhistoriska museet Smedjan, och Mellanbergs gård är på olika sätt kulturminnesmärkta, men har i många år nu ignorerats av kommunen och låtits förfalla. Underhållet av byggnaderna i kulturparken och Smedjan är eftersatt och lokalerna är inte tillgänglighetsanpassade. Tvätterimiljön i Mellanberg, som kommunen tog över ägarskapet för 2016, har sedan dess fått förfalla trots att Länsstyrelsen belagt den med anmälningsplikt då den kommit ifråga som byggnadsminne.

I kulturmiljöprogrammet har kommunen åtagit sig att bevara, samt kontinuerligt renovera och underhålla denna bebyggelse. Man har också åtagit sig att utöka kulturparken till att även inkludera det lokalhistoriska museet Smedjan och tvätterimiljön i Mellanberg. Trots detta har man röstat ner förslag om tillgänglighetsanpassning så att byggnaderna ska kunna användas – i direkt motsättning till vad man säger i kulturmiljöprogrammet, där stark betoning läggs på att dessa arv ska kunna användas av kommuninvånarna:

“Kommunen lyfter fram de kulturhistoriska värdena i sina fastigheter och arbetar aktivt med att använda sina kulturhistoriskt värdefulla fastigheter som lokaler för kommunala verksamheter.”¹

Hela området har i detaljplan D37 märkts som särskilt skyddsvärt med märkningen *q* – det striktaste tillgängliga skyddet. Det innebär att *“områdets karaktär ska bevaras”* och att *“användningen skall ha direkt anknytning till kulturföreningsverksamhet”*.² Det är även

¹ Kulturmiljöprogram 2020-2030. s. 10

² Detaljplan D37, Handen 32 kv. Folkparken (Haninge park). 1990-03-28.

skyddat enligt Plan- och bygglagen, Plan- och byggförordningen, Miljöbalken och Kulturmiljölagen.

Man tar även på sig att rusta upp samtliga byggnader i området: *“Gamla Folkets Hus samt fyra bostadshus från 1920-40 avses bevaras och upprustas för föreningsändamål”*.³ Vi tycker inte det är rätt att demokratiskt fattade beslut ignoreras på detta sätt. Om kommunen bara gjorde vad man åtagit sig vore det en enorm vinst både i form av ett levande kulturarv, men också för Haninges fria kultur- och föreningsliv som skulle kunna använda lokalerna.

I kommunens kulturmiljöprogram har man antagit följande förhållningssätt om Kulturparken:

*Förhållningssätt – stationssamhällets miljöer i Handen med omnejd (Urval)*⁴

- *Befintlig bebyggelse ska bevaras.*
- *Byggnaderna ska underhållas och renoveras kontinuerligt.*
- *Byggnadernas ursprungliga detaljutformning ska bevaras och vårdas*
- *Eventuella nya byggnader inordnas på ett medvetet sätt. Omfattande utfyllnader, stödmurar och hårdgjorda ytor undviks.*
- *Eventuell byggnation ska ske i samråd med antikvarisk kompetens.*
- *Kulturparken utökas så att den i ett stråk inbegriper det lokalhistoriska museet (Täckeråker 1:20) och fortsätter ned till tvätterimiljön i Mellanberg.*

För Mellanbergs gård har man antagit:

*Förhållningssätt – Mellanbergs gård (Urval)*⁵

- *Vid upprättande av ny detaljplan ska skyddsbestämmelser (q), inklusive rivningsförbud, utformas och tillämpas för skydd av miljön och tillhörande bebyggelse.*
- *Brukandet och skötseln av samtliga byggnader inom en kulturmiljö ska förhålla sig till miljöns sammantagna karaktär och värde. Vid eventuella förändringar ska hänsyn tas till kulturmiljön som helhet.*
- *Befintlig bebyggelse ska bevaras.*
- *Byggnaderna är i behov av underhåll och även restaurering. Byggnaderna ska underhållas och renoveras med material som befintligt eller som ursprungligen använt. Innan åtgärder utförs krävs anmälan enligt Plan- och Byggförordningen (PBF) 6 kap. § 5 p.7.*
- *Upprätthåll de öppna markerna, inte minst slänten ned mot vattnet.*

Jag vill därför ställa följande frågor till Nicole Forslund, ordförande i idrott, kultur-och fritid:

1. Vad avser kommunledningen göra för att uppfylla de åtaganden man gjort i kulturmiljöprogrammet, att kontinuerligt underhålla och renovera kulturparkens byggnader?

³ Planbeskrivning D37, Handen 32 kv. Folkparken (Haninge park). 1990-03-28. s. 2

⁴ Kulturmiljöprogram för Handen, Vega, Kolartorp, Kvarntorp och Hermanstorp. s. 24

⁵ Kulturmiljöprogram för Mellanbergs gård. s. 12-13

2. Avser kommunledningen respektera det antagna programmet och utöka kulturparken till Smedjan och Mellanbergs gård?
3. Har kommunledningen några planer för området som omfattar kulturparken, Smedjan och Mellanbergs gård?
4. I den händelse att fastigheter i kulturparken säljs eller hyrs ut- kan kommunledningen garantera att dessa fortsatt kommer användas endast i direkt anknytning till kulturföreningsverksamhet, samt att dess kulturvärden respekteras inom ramen för q-märkning?

Petar Kotljarevski (V)